

УДК 340(043.2)

Болотіна (Дігтяр) А.О., здобувач ступеню доктора філософії,
Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна

ЗРОСТАННЯ РІВНЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Протидія кримінальним правопорушенням правоохоронними органами держави доволі трудомісткий та не простий процес, оскільки він багато в чому залежить від методики і методів, правового регулювання, міжнародної співпраці у сфері захисту прав інтелектуальної власності. Показники, наведені державними правоохоронними органами, свідчать про суттєве зростання правопорушень проти прав інтелектуальної власності. В умовах пандемії, посилюються правопорушення у сфері комп'ютерних технологій та програмного забезпечення.

Міжнародна спільнота здійснює вагомий тиск на Україну в питання посилення заходів протидії усім видам правопорушень проти прав інтелектуальної власності, тому що протягом багатьох років Україна займає лідируючі позиції як порушника прав інтелектуальної власності. На думку, Топчія В.В., така позиція Міжнародного альянсу інтелектуальної власності є цілком зрозумілою, оскільки сукупний розмір матеріальної шкоди, заподіяної кримінальними правопорушеннями у сфері інтелектуальної власності, наприклад у 2017 році сягнув 36657007 грн. Ці вражаючі збитки підтверджені відповідними експертизами. Серед потерпілих названо такі відомі американські компанії, як Microsoft, Adobe System, Corel, Adidas Group, Nike International LTD, Kraft Foods Inc. Лише корпорація Microsoft оцінює свої збитки від контрафактного продажу програмного забезпечення в нашій державі у 200 млн доларів США [3, с. 250].

Лише станом на березень 2021 року, вчинено 8 кримінальних правопорушень за ст. 177 КК України – порушення права на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, раціоналізаторську пропозицію; 30 злочинів за ст. 229 КК України – незаконне використання знаку для товарів та послуг, фірмового найменування, кваліфікованого значення походження товару; 5 злочинів за ст. 231 незаконне збирання відомостей, що становлять комерційну таємницю та 5 кримінальних правопорушень за ст. 232 – розголошення відомостей, що становлять комерційну таємницю [1].

Нормативно-правовою основою запобігання кримінальним правопорушенням проти прав інтелектуальної власності є чинний Кримінальний Кодекс України. Новелою кримінального законодавства України, у зв'язку із внесенням відповідних змін стало вживання поняття «кримінальне правопорушення» [2], які поділяються на кримінальні проступки та злочини [2]. У зв'язку з цим, теорія кримінального права вимагає нового підходу до розуміння «кримінального правопорушення проти прав інтелектуальної власності», «злочину проти права інтелектуальної власності» та «кримінального проступку проти права інтелектуальної власності». Відповідно до діючого Кримінального Кодексу України - кримінальним правопорушенням є передбачене Кримінальним Кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення. Відповідно «кримінальне правопорушення проти прав інтелектуальної власності» - це передбачене законом про кримінальну відповідальність суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом кримінального правопорушення. При цьому Кодекс визначає кримінальним проступком - передбачене Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі. Однак поняття «злочину» у даному контексті у Кодексі уже не наводиться, лише класифікація злочинів - «нетяжкі, тяжкі та особливо тяжкі». З наведеного, ми розуміємо, що кримінальні правопорушення проти прав інтелектуальної власності поділяються на кримінальні проступки та злочини. Винні діяння проти прав інтелектуальної власності, вчинені суб'єктами кримінальної відповідальності, за вчинення яких передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі є кримінальними проступками проти прав інтелектуальної власності. Інші кримінально карані діяння проти прав інтелектуальної власності, за вчинення яких передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання пов'язане з позбавленням волі є злочинами проти прав інтелектуальної власності.

Загальна система протидії та запобігання кримінальним правопорушенням проти прав інтелектуальної власності, перш за все, має базуватися на нормативно-правових здобутках кримінального законодавства. Тому теоретичне вирішення проблем розуміння кримінального правопорушення проти прав інтелектуальної власності є прямим фактором протидії цим правопорушенням.

Таким чином, на основі проведеного аналізу, можна зазначити, що

статистичні дані підтверджують рівень зростання окремих кримінальних правопорушень проти прав інтелектуальної власності в умовах пандемії та поширення COVID-19. Така непередбачувана для світу ситуація тільки ускладнює розслідування вказаної групи кримінальних правопорушень та суттєво впливає на ефективність діяльності правоохоронних органів. Для посилення ефективності запобігання кримінальним правопорушенням державними правоохоронними органами проти прав інтелектуальної власності, навіть в умовах пандемії, перш за все, необхідно виокремити в структурі Особливої частини діючого Кримінального кодексу України окремого розділу, до якого будуть віднесені кримінальні правопорушення проти прав інтелектуальної власності, оскільки ґрунтовною є позиція, що вони є самостійною відокремленою групою злочинних посягань і підлягають кримінально-правовій охороні.

Література

1. Єдиний Звіт про кримінальні правопорушення по державі за січень-березень 2021 року. Офіс Генерального Прокурора. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stat_n_st?dir_id=114368&libid=100820&c=edit&_c=fo.

2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст. 131.

3. Топчій В.В. Авторське і суміжні права: кримінально-правова охорона. *Прикарпатський юридичний вісник*. Вип. 1. Том 2. 2017. С. 248-251.

УДК 343.97: 343.77(043.2)

Єрмакова У.М., аспірантка,
ПВНЗ «Європейський університет», м. Київ, Україна

МІСЦЕ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ У СИСТЕМІ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Система кримінально-правових норм екологічного характеру являє собою сукупність норм, що встановлюють, які саме конкретні екологічні посягання є кримінальними правопорушеннями, та еколого-правових інститутів, до яких відсилають бланкетні (за технікою побудови) диспозиції зазначених норм. Такі кримінально-правові норми розташовані в Особливій частині Кримінального кодексу (далі – КК) України за певною системою й у певній послідовності. Більшість кримінально-правових норм екологічного характеру, що охоплює статті із 236 по 254, упорядкована в розділі VIII Особливої частини КК України «Кримінальні правопорушення проти довкілля». Водночас КК України передбачає низку норм, що опосередковано спрямовані на захист природного середовища